

PROMYK

NR. 3
GRUDZIEŃ 2023

W tym miesiącu:

- Boże Narodzenie
- Mikołajki
- Barbórka
- Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych
- Wspólne kolędowanie
- Jak wykonać prosty stroik
- Ciekawostki o grudniu
- Kącik ogrodnika i smakosza
- Kącik rozrywki

Z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia życzymy Wszystkim, by ten szczególnie piękny czas odradzania się dobra wprowadził do Naszych domów radość, spokój i jeszcze więcej rodzinnego ciepła, a Nowy Rok 2024 niechaj będzie obfitujący w zdrowie, szczęście i sukcesy.

Grudzień to miesiąc zawiły, czasem srogi, czasem miły...

Nazwa miesiąca pochodzi prawdopodobnie od słowa "gruda", gdyż w tym czasie zwykle zalegają już grudy śniegu lub zmarznięte grudy ziemi.

Grudzień w cyklu kalendarzowym zamyka pewien okres i otwiera nowy – to czas obchodzenia podwójnych narodzin – najpierw Jezusa, a następnie Nowego Roku.

Okres świąt Bożego Narodzenia jest bardzo bogaty w symbolikę, wierzenia, zwyczaje i obrzędy. To czas magiczny, święty, z którym łączy się bezpośrednio czas przesilenia zimowego.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

3 GRUDNIA

Niepełnosprawność

Jakie kwalifikacje należy posiadać
By niepełnosprawnym mogli cię nazwać
Pełnosprawnym cię nazwą jeśli masz zdrowe ciało

Czy to nie za mało

Można mieć dłonie sprawnie jak u chirurga
I do nikogo ich nie wyciągać
Można do każdego wyciągać dłoń
Nie umiając szklanki wody utrzymać nią
Można mieć zdrowe obie nogi
I nie wychodzić poza własne progi
A można z trudem poruszać nogą
I wciąż podążać w stronę kogoś
Dostrzegać i cieszyć się tym co jest piękne
Mając za ciemną zasłoną oczy zamknięte
Można mieć wzrok dobry jak sokół
I nie widzieć niczego w oku
Trudne zadania można rozwiązywać
I mądrym człowiekiem siebie nazywać
Można nie wiedzieć w jakim żyje się wieku
A cały czas myśleć o drugim człowieku
Można być pięknym i przed ludźmi uciekać
Można też twarz mieć skrzywioną lecz wciąż
do innych się uśmiechać
Można nie widzieć nie chodzić nie mówić
A być sprawniejszym od tak zwanych zdrowych ludzi
Można mieć sztuczne serce
Ale przed sobą nieść je na ręce

Można być książkowym przykładem zdrowia
Nie rozumiejąc co pod pojęciem człowiek się chowa
I w znaczeniu poprawnym
Co to znaczy być niepełnosprawnym
Można mieć ciało kalekie
A być pełnosprawnym człowiekiem

Marta Dąbkowska

Opracował Mariusz Borsuk

Zauważ! Pomóż! Wesprzyj!

W 2023 r. po raz trzydziesty pierwszy obchodzony będzie **Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnością**, który został ustanowiony w **1992 r.** przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ). Każdego roku 3 grudnia na całym świecie organizowane są uroczystości, których celem jest promowanie praw osób z niepełnosprawnością oraz podkreślanie potrzeby ich respektowania.

Czy wiesz, że:

- ✓ nie trzeba być niepełnosprawnym intelektualnie, by nie rozumieć instrukcji obsługi jakiegoś sprzętu;
- ✓ nie trzeba być niewidomym, by czuć się niepewnie w nowej sytuacji;
- ✓ nie trzeba mieć autyzmu, by nie umieć nawiązywać i utrzymywać kontaktów z ludźmi;
- ✓ nie trzeba nie mieć rąk lub nóg, by nie umieć czegoś zrobić;
- ✓ nie trzeba być niesłyszącym, by nie rozumieć, co inni mówią.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Rodzaje niepełnosprawności:

obniżona sprawność ruchowa;

obniżona sprawność sensoryczna (zmysłowa) – osoby niewidome, słabowidzące, głuche, słabosłyszące;

obniżona sprawność intelektualna;

obniżona sprawność funkcjonowania społecznego;

obniżona sprawność komunikowania się – zaburzenia mowy, autyzm;

obniżona sprawność psychofizyczna z powodu chorób somatycznych.

Problemem dla osób niepełnosprawnych są bariery w otoczeniu.

Pamiętaj !

Osoby niepełnosprawne mogą też:

Świetnie gotować
(z odpowiednio urządzonej kuchnią)

Prowadzić samochód
(z odpowiednim wyposażeniem)

Dobrze się uczyć
(z odpowiednimi dostosowaniami)

Pięknie malować
(z odpowiednio przygotowanym miejscem pracy)

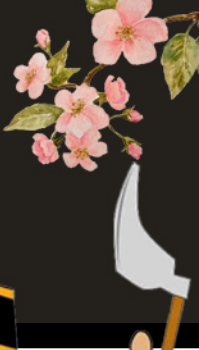
Uprawiać sport
(z odpowiednio dobranym sprzętem)

' BARBÓRKA '

DZIEŃ GÓRNIKA

Dzień Górnika - Barbórka (dawna pi-sownia Barburka) -

tradycyjne święto górnicze, obchodzone w Polsce 4 grudnia, w dniu św. Barbary.

To jedno z najważniejszych świąt na Śląsku, ale bardzo popularne również w pozostałych regionach naszego kraju, a to za sprawą patronki Górników.

Patronką święta górników jest **Barbara z Nikomedii**, męczennica, żyjąca w III wieku naszej ery, która została uznana za świętą przez Kościół katolicki i cerkiew prawosławną. Legenda głosi, że wywodząca się z pogańskiej rodziny Barbara przeszła na wiarę chrześcijańską, za co została ścięta mieczem przez własnego ojca. Tuż po tym zdarzeniu oprawcę raził piorun, zaś Barbara została okrzyknięta patronką dobrej śmierci i trudnej pracy. Świętą Barbarę od wieków czczą osoby, które w swojej pracy są narażone na wybuchy. Jej kult jest wyznawany przede wszystkim w społeczności górników.

Niewiele osób wie, że świętą Barbarę czczą także hutnicy, marynarze, rybacy, kamieniarze i więźniowie.

Pamiętajmy, że praca, którą wykonują górnicy na co dzień, wiąże się z dużym trudem i niebezpieczeństwem.

4 GRUDNIA

Ze świętem Barbórki związane są liczne przesady ludowe.

Polskie przysłowie głosi:

„Jak Barbórki po wodzie, święta będą po lodzie”.

Zgodnie ze staropolską tradycją ścięte gałązki jabłoni lub innego drzewka owocowego, które zostaną włożone na Barbórkę do wody, rozkwitną na Boże Narodzenie.

Godło Górnicze - skrzyżowany żelazny młot z klinem (pyrlik z żelozkiem)

Barwy górnicze: to czerń i zieleń. Czerń symbolizuje ciemności podziemia, zieleń symbolizuje uczucia pracującego górnika tęskniącego do przyrody i światła.

Czako górnicze

to nakrycie głowy używane tylko z mundurem galowym.

Wywodzi się od czako wojskowego, ale nie posiada daszka. Z lewej strony czako przyozdobione jest pióropuszem z kogucich piór o długości 22 cm.

1. Pióropusz **zielony**: czako generalnego dyrektora górnictwa i górniczego
2. Pióropusz **biały**: czako dyrektora, inżyniera górniczego, osoby dozoru
3. Pióropusz **czarny**: czako górnika
4. Pióropusz **czerwony**: czako członka orkiestry górniczej
5. Pióropusz **biało-czerwony**: czako orkiestrmistrza

opracował Mariusz Borsuk

MIKOŁAJKI

6 grudnia Mikołajki – skąd wziął się ten zwyczaj?

Mikołajki to jeden z najpiękniejszych zwyczajów obdarowywania się prezentami, który przez wieki miał na celu upamiętnienie postaci biskupa z Miry, świętego Mikołaja, żyjącego na przełomie dwóch wieków III i IV.

Zwyczaj świętowania i wręczania sobie w tym dniu podarunków, związany jest z legendą Świętego Mikołaja, który w nocy z 5 na 6 grudnia przynosi ma-luszkom i nie tylko, różnego rodzaju paczki mikołajowe, a także zabawki, słodycze, a czasami niestety i różgę. Związane to jest z opowieścią, która istnieje już od X wieku, a dotyczy ona losów życia biskupa z Miry, który wręczał dzieciom prezenty, właśnie w dniu 6 grudnia, w swoje imię.

Dzisiaj obecny Mikołaj mieszka na kole podbiegunowym i jakby zapytać Finów lub jakiegokolwiek dziecka, bez wahania wskazana zostanie Laponia. W samym sercu tego regionu znajduje się miasteczko, które uchodzi za oficjalną siedzibę Świętego Mikołaja, czyli Rovaniemi. Razem z nim mieszkają tam jego pomocnicy i oczywiście magiczny zaprzęg reniferów, na czele z Rudolfem.

Tradycje mikołajkowe w Polsce i na świecie

Mikołajkowe święto to wspaniała okazja, by okazać swoje uczucia bliskim i zobaczyć ich radość nawet z najdrobniejszego, otrzymanego od nas prezentu. Uciecha z tej okazji jest zawsze, niezależnie od tego, w jakim miejscu globu mieszkamy, z jakiego kraju jesteśmy czy w jakiej kulturze narodowościowej żyjemy. Wszyscy tak samo niecierpliwie czekamy na ten dzień. Jedyne, co może różnić, to miejsce pozostawienia prezentów mikołajkowych, jednak cel uszczęśliwienia drugiej osoby po zostaje ten sam. Wiele państw przejęło obyczaje, wzorując się na innych krajach, np. wieszanie kolorowych skarpet przy kominku, pozostawienie Mikołajowi ciepłego mleka lub kakao i ciasteczek.

W Holandii dzieci obdarowuje prezentami Sinterklass, który przypląwa 5 grudnia statkiem z Hiszpanii, wręczając dzieciom pierwszą literę imienia dziecka wykonaną z czekolady, do pozostawionego na parapecie bucika. I co ciekawe, charakterystyczną cechą Sinterklassa, jest jego strój, cały czarny od sadzy z komina.

Natomiast, we Włoszech, alternatywą do mikołajek jest styczniowe święto Trzech Króli, wówczas prezenty dzieciom wręcza wiedźma Befana, z zakrzywionym nosem, ubrana w stare brudne szaty. Latając na miotle, wrzuca upominki przez komin.

W Hiszpanii również mikołajki praktykowane są w święto Trzech Króli i wg ich tradycji to właśnie królowie rozdają prezenty.

Na wschodzie do dzieci przychodzi w Nowy Rok – Dziadek Mróz, w futrzanej czapce, w błękitno-srebrnym kożuchu i długą brodą, w towarzystwie swojej żony Staruchy Zimy i wnuczki Śnieżynki.

W Czechach i na Słowacji wręcza prezenty Mikulasz, który 6 grudnia wraz z czartem i aniołem zsuwa się po złotej nici, rozciągniętej między ziemią a niebem.

A wiecie, że we Francji zamiast Mikołaja jest Marcin, zwany także Pere Noel, czyli Bożonarodzeniowy Ojciec? Jego atrybutem również jest biała broda, jednak odwiedza dzieci w Boże Narodzenie, a nie 6 grudnia.

W Niemczech Mikołajowi towarzyszy tajemnicza postać, która przybiera różne nazwy w zależności od regionu. Może to być np. Krampus lub Knecht Ruprecht.

A w Belgii dzieci mają podwójną wizytę Mikołaja. Wpierw przychodzi do nich 4 grudnia, by sprawdzić czy były grzeczne i zasłużyły swoim zachowaniem na prezent, a drugi raz pojawia się już z upominkami lub różgami.

Można więc stwierdzić, że Mikołaj niezależnie od tego jak go nazwiemy, pamięta o wszystkich dzieciach tych mniejszych i większych na całym świecie.

opracowała Agnieszka Rzuczkowska

BOŻE NARODZENIE

CZYLI JAK TO WYGLĄDA W POLSCE...

Do zwyczajów bożonarodzeniowych należą:

TRADYCJE I ZWYCZAJE WIGILIJNE

Dla wielu osób tradycje świąteczne mają nierozwalny związek z religią. Ich symbolika odnosi się bezpośrednio do genezy Bożego Narodzenia, a więc wydarzeń, które miały miejsce ponad 2000 lat temu w Betlejem. Dla innych zwyczaje te stanowią przede wszystkim okazję, aby nawiązać do praktyk stosowanych przez przodków i przenieść się myślami do czasów dzieciństwa.

1. Ubieranie choinki

Jedną z najpiękniejszych tradycji bożonarodzeniowych, którą praktykuje się na całym świecie, jest ubieranie choinki. Dziś zwyczaj ten kultywuje się właściwie niezależnie od religii. Ogromne, oświetlone drzewka pojawiają się w najbardziej rozpoznawalnych miejscach globu, kreując świąteczną atmosferę jeszcze na wiele tygodni przed Wigilią. Zgodnie z tradycjami świątecznymi w Polsce, choinki ubiera się w wigilijny poranek.

2. Sianko pod obrusem

Niektóre z polskich tradycji wigilijnych wywodzą się jeszcze... z czasów pogańskich. Dotyczy to na przykład umieszczania sianka pod obrusem. W ten sposób Słowianie składali ofiarę bogu patronowi nieużytków rolnych i stepów. Dopiero chrześcijanie nadali temu zwyczajowi inne znaczenie.

3. Wolne miejsce przy stole

Kolejna tradycja wigilijna pamiętająca kulturę starosłowiańską to pozostawianie pustego miejsca przy stole. Niegdyś przeznaczone ono było dla ducha bliskiej zmarłej osoby. Dziś zwyczaj ten nawiązuje do biblijnej wędrówki Świętej Rodziny, której odmówiono miejsca w gospodzie.

4. Wypatrywanie pierwszej gwiazdki

Wypatrywanie na niebie pierwszej gwiazdki to jedna z popularnych tradycji bożonarodzeniowych dla dzieci. Nawiązuje ona oczywiście do Gwiazdy Betlejemskiej, która ponad 2000 lat temu miała doprowadzić Trzech Mędrców do nowonarodzonego Jezusa. Zwyczaj ten ma dziś także bardziej praktyczne znaczenie.

BOŻE NARODZENIE

CZYLI JAK TO WYGLĄDA W POLSCE...

Do zwyczajów bożonarodzeniowych należą:

6. 12 wigilijnych potraw

Zgodnie z tradycją, na wigilijnym stole powinno pojawić się 12 potraw, symbolizujących 12 apostołów Jezusa. Przyjęło się, że są to dania postne, obejmujące zazwyczaj takie składniki jak grzyby, mak, miód czy ziarna zbóż. Jedynym mięsem wśród tych produktów, która rzadziej się pojawia, są ryby. Do najpopularniejszych potraw wigilijnych na polskich stołach należą bez wątpienia:

- czerwony barszcz z uszkami,
  - karp,
- ryba po grecku,
- kapusta z grzybami,
  - kluski z makiem,
- pierogi z kapustą i grzybami,
  - śledzie,
- kompot z suszonych owoców,
  - kutia,
  - makowiec,
  - piernik.

7. Obdarowywanie się prezentami

Dla najmłodszych święta Bożego Narodzenia to przede wszystkim prezenty. Choć w wielu miejscach świata pojawiają się one pod choinką dopiero w nocy, w Polsce otwiera się je zazwyczaj od razu po wigilijnej kolacji

8. Śpiewanie kolęd

Kolędy towarzyszą Polakom od wieczery wigilijnej aż do 2 lutego, czyli Święta Ofiarowania Pańskiego. W liturgii Kościoła katolickiego wykonuje się je jednak od Pasterki (mającej miejsce o północy z 24 na 25 grudnia) do święta Chrztu Pańskiego (przypadającego na pierwszą niedzielę po 6 stycznia). Najpopularniejsze kolędy obejmują takie tytuły jak "Cicha noc", "Dzisiaj w Betlejem", "Bóg się rodzi" czy "Wśród nocnej ciszy".

opracowała Wioleta Okowiak

BOŻE NARODZENIE

Wierszowana opowieść wigilijna

*Jest wigilia więc Filipek gwiazdki wypatruje
wie, że gdy wzejdzie na niebie prezenty
zwiastuje.*

*Chociaż choinka ubrana opłatek na stole lecz,
że brak prezentu pod nią, ma bruzdy na czole.*

*Z kuchni czuje zapach barszczu
i smażonej ryby*

*pewnie w barszczu będą pływać bardzo
smaczne grzyby.*

*Lecz myśli jego wracają, czy Mikołaj Święty
dziś przyniesie mu prezenty,
jakże jest przejęty.*

*Chciałby, aby Staś i Hubert oraz chora Krysia
– wszyscy prezenty dostali ot, chociażby
misia.*

*Dłuży mu się to czekanie, oczka przymykają,
czy Mikołaj z gwiazdką przyjdzie – myśli
zasypiają.*

*Usnął, śni, że coś zajada, nie to nie
jest czekolada,*

*je szyneczkę trochę sera, za owoce się zabiera,
jeszcze wypije kakao
i wyruszy w drogę śmiało.*

*Ale wcześniej rozplanuje prezenty po podpisu-
je by nie tracić ani chwili
dzień wystarczyć musi mili.*

*Ach, do szopy jeszcze skoczy po oliwę, aby w
nocy sanie były wyszlizgane
do jazdy przygotowane.*

*Wkładki zapomnieć nie może z piętami byłoby
gorzej, gdyby nie włożył do buta –
droga przed nim lodem skuta.*

*Teraz pewny jest że zdąży do zmroku ziemię
okrąży odwiedzi wszystkie maluchy,
prezenty da pod poduchy.*

*Pod choinkę też powklada do skarpety
pouklada, za komodę czy pod drzwiami,
już cieszy się z dzieciaczkami.*

*Nagle mama zawołała że już gwiazdeczkę
ujrzała, zerwał się Filipek raz dwa,
cóż to śnił, czy ten sen prawda?*

*Widzi gwiazdę pięknie świeci prezenty będą
dla dzieci? Tak, pod choinką jest miś
zatem był Mikołaj dziś*

*a on przespał i śnił cuda – Mikołaj to nie
ułuda!*

Kazimiera Woźniak

Jak zrobić prostą ozdobę choinkową z papieru?

Aniołek z papieru

Do wykonania tego rodzaju prostej ozdoby choinkowej z papieru potrzebny nam będzie kawałek papieru koloru białego, opcjonalnie niebieskiego, tekturka z bloku rysunkowego, klej, nożyczki oraz szklanka.

Rozpoczynamy od wycięcia koła z papieru odrysowanego za pomocą szklanki. Następnie kółko przycinamy, starając się uzyskać falisty brzeg. Tak przygotowany element tniemy na trzy części. Cięcie ma przypominać odwróconą literę Y. W ten sposób otrzymamy dwa kawałki, które posłużą nam jako skrzydełka anioła i jeden kawałek jego sukienki. Kawałki skrzydełek odwracamy do góry nogami. Tak powstał nam zarys aniołka. Wycinamy z kawałka tekturki głowę. Wszystkie elementy łączymy ze sobą za pomocą kleju. Na koniec przyklejamy z tyłu aniołka wstążeczkę, na której zawiesimy naszą ozdobę świąteczną na choince.

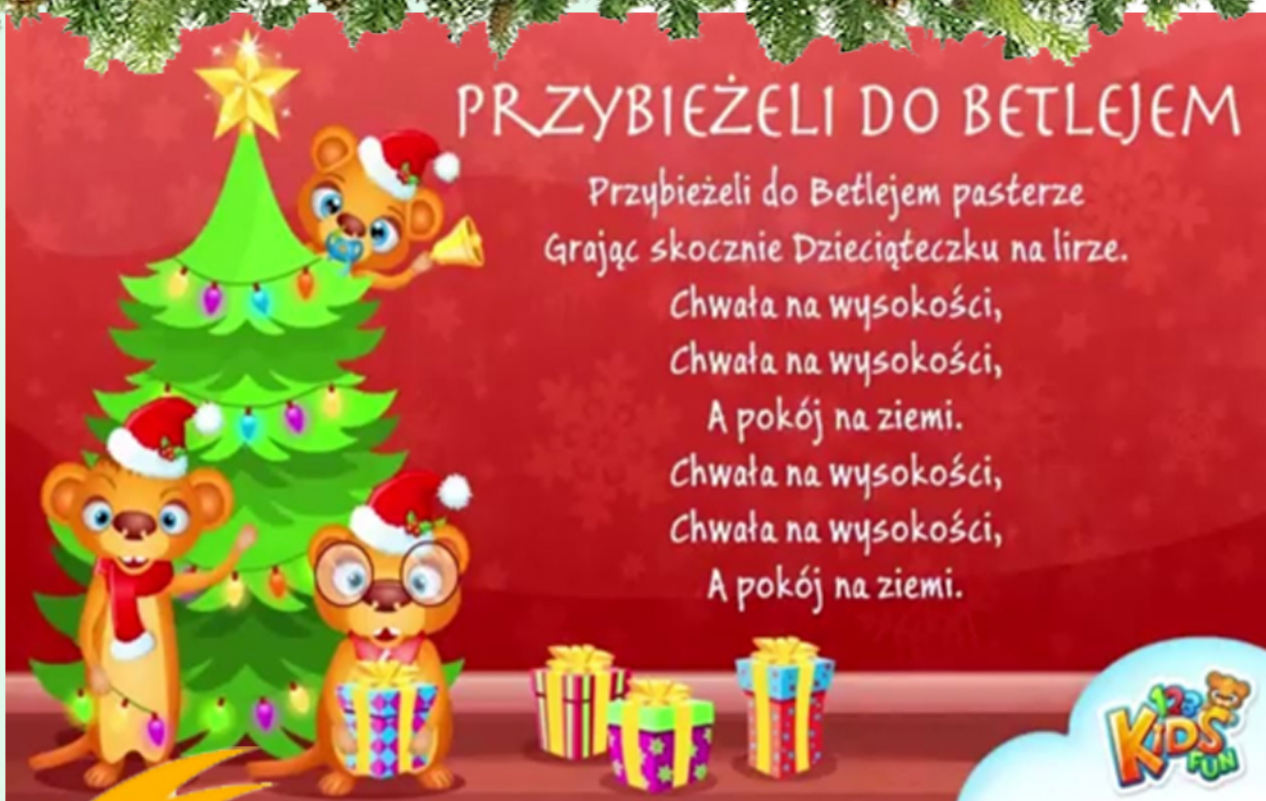

opracowała Agnieszka Rzuczkowska

WSPÓLNE KOLEDOWANIE

PRZYBIEŻELI DO BETLEJEM

Przybieżeli do Betlejem pasterze
Grając skocznie Dzieciąteczku na lirze.

Chwała na wysokości,

Chwała na wysokości,

A pokój na ziemi.

Chwała na wysokości,

Chwała na wysokości,

A pokój na ziemi.

Kolęda, czy pastorałka?

Nie było miejsca dla Ciebie

NIE BYŁO MIEJSCA DLA CIEBIE
W BETLEJEM W ŻADNEJ GOSPODZIE
I NARODZIŁEŚ SIĘ JEZU
W STAJNI W UBÓSTWIE I CHŁODZIE
NIE BYŁO MIEJSCA CHOĆ ZSZEDŁEŚ
JAKO ZBAWICIEL NA ZIEMIĘ
BY WYRWAĆ Z CZARTA NIEWOLI
NIESZCZĘSNE ADAMA PLEMIĘ

NIE BYŁO MIEJSCA CHOĆ CHCIAŁEŚ
LUDZKOŚĆ PRYTULIĆ DO ŁONA

I PODAĆ Z KRZYŻA GRZESZNIKOM
ZBAWCZE SKRWAWIONE RAMIONA
NIE BYŁO MIEJSCA CHOĆ ZSZEDŁEŚ
OGIEŃ MIŁOŚCI ZAPALIĆ
I PRZEZ SWĄ MĘKĘ NAJDROŻSZĄ
ŚWIAT OD ZAGŁADY OCALIĆ

A DZISIAJ CZEMU WŚRÓD LUDZI
TYLE ŁEZ JĘKÓW KATUSZY
BO NIE MA MIEJSCA DLA CIEBIE
W NIEJEDNEJ CZŁOWIECZEJ DUSZY

Opracowała Agnieszka Rzuczkowska

KĄCIK SMAKOSZA

Przepis na śledzie w śmietanie z cebulą i ogórkiem

Składniki:

śledzie 4 szt.
cebula 1 szt.
śmietana 18% 500 ml
kiszzone ogórki 3 szt.
jabłka 1 szt.
ocet 70 ml
kwasek cytrynowy 4 krople
cukier 30 g
woda 500 ml
pieprz 5 g

Przygotowanie:

1. Namaczanie śledzi: filety wkładamy do zimnej wody na 2 godziny. Następnie odlewamy ją i ponownie wlewamy wodę, odstawiamy do lodówki na kolejne 2 godziny (czas nie jest wliczony w całkowity czas przygotowania potrawy). Namaczanie nie jest konieczne w przypadku matiasów-śledzi.
2. Przygotowanie śledzi: odcedzamy je z wody, osuszamy, np. ręcznikiem papierowym. Kroimy je w 5-centymetrowe kawałki.
3. Przygotowanie dodatków: cebulę obieramy i siekamy w piórka. Kwaśne jabłko (np. szarą renetę) obieramy ze skórki, usuwamy gniazdo nasienne i kroimy w kostkę. Ogórki kiszzone również kroimy w kostkę (konserwowe będą również dobre).
4. Śledzie w śmietanie: kawałki ryby przekładamy do miski i zalewamy śmietaną z dodatkiem octu. Dodajemy do nich cebulę, jabłko i ogórki. Doprawiamy pieprzem i cukrem.
5. Śledzie w zalewie powinny leżakować 1 godzinę. Ale jeszcze lepsze będą po 3 dniach. Śledzie w śmietanie z cebulą i ogórkiem możemy udekorować szczypiorkiem, posiekanym koperkiem lub natką pietruszki.

opracowała
Wioleta Okowiak

Przepis na ulubione pierniczki

Składniki

- 0,5 kg mąki
- 20 dag miodu (może być sztuczny)
- 20 dkg cukru pudru
- 120 g margaryny
- 1 jajko
- 1 łyżeczka sody
- szczypta soli
- 1 opakowanie przyprawy do pierników

Przygotowanie:

1. Przesiewamy mąkę z sodą i solą, we wgłębienie wlewamy rozpuszczony i lekko przestudzony miód.
2. Łączymy z resztą składników i wyrabiamy ciasto aż będzie gładkie i jednolite.
3. Ciasto po kawałku rozwałkowujemy na grubość ok. 0,5 cm i foremkami wycinamy pierniczki. Z ciasta można także lepić Mikołaje, aniołki, choinki czy renifery.
4. Pierniczki układamy na natłuszczonej blaszce.
5. Pieczemy ok. 15-20 min. w 180 stopniach aż będą złote ale nie brązowe (czas zależy od piekarnika)
6. Przestudzone pierniczki lukrujemy.
Smacznego !

Zabawa z dziećmi w pieczenie świątecznych pierniczków jest wspaniała. Pamiętać będą o tym dzieci i będzie to smak z dzieciństwa. Dla takiej idei warto się potrudzić i nawet oddalić pewne obowiązki aby z radością i w spokoju poświęcić czas dzieciom i pierniczkom. "Podjadanie" pierniczków też jest radością. Wszystkim polecam.

opracował
Mariusz Borsuk

KĄCIK OGRODNIKA

GWIAZDA BETLEJEMSKA

Gwiazda betlejemska, czyli **poinsecja**, jest chętnie wykorzystywana do bożonarodzeniowej dekoracji domu.

Występują w bogatej paletce kolorystycznej - mogą być czerwone, białe, kremowe, żółte, różowe i morelowe, delikatnie pastelowe, ale również intensywne, subtelnie cieniowane i mocno nakrapiane.

W półtropikalnym klimacie, czyli w jej naturalnym środowisku, rośnie jako krzew i może dorastać nawet do 4 m wysokości. Roślina zauroczyła Joela Poinsetta – ambasadora Stanów Zjednoczonych w Meksyku, doktora i pasjonata botaniki, który na początku XIX wieku sprowadził ją do kraju. To na jego cześć otrzymała ona nazwę poinsecja. Z kolei do Europy trafiła dzięki przyrodnikowi Alexandrowi von Humboldtowi, który przywiózł ją z podróży do Ameryki.

Kwitnący Grudzień

Jakie rośliny kwitną w grudniu? Nie chodzi o te ogrodowe, ale przede wszystkim domowe. Dzięki temu, że zakwitają w zimie, mogą być piękną ozdobą mieszkania podczas świąt oraz na przełomie roku.

Przykładowe kwiaty domowe kwitnące w grudniu:

- Grudnik
- Gwiazda betlejemska
- Cyklamen
- Amarylis
- Wrzosiec
- Kalachnoe

Ciemiernik biały posiada dużą odporność na chłody i zdolność do bardzo wczesnego wykształcania pąków, które w łagodne zimy można zaobserwować już na przełomie grudnia i stycznia w naszych ogrodach.

Najważniejsze prace w grudniu:

Jeżeli jest dość ciepło, na początku grudnia okrywamy rośliny wrażliwe na mróz, wykopujemy ostatnie warzywa oraz zabezpieczamy ogród przed nadejściem zimy.

Możemy także rozrzucić kompost lub obornik po grządkach oraz pobierać zdrewniałe sadzonki winorośli i porzeczek, a także zrazy do przeszczepiania drzew sadowniczych.

CIEKAWOSTKI O GRUDNIU

STRZELEC

KOZIOROŻEC

W grudniu rodzą się **Strzelce i Koziorożce**. Wydawałoby się, że te dwa znaki zodiaku są swoimi całkowitymi przeciwieństwami, jest jednak kilka rzeczy, które je łączą. Postrzegane są jako osoby uprzejme, grzeczne, dobrze wychowane.

Mimo że kierują się zupełnie innymi przesłankami - Strzelce z chęci zrobienia dobrego wrażenia, a Koziorożce z poczucia obowiązku i sumienności - to oba znaki są bardzo pomocne dla innych, umieją z każdym znaleźć wspólny język, Chętnie udziela wsparcia, poradzą, podniosą na duchu.

Osoby, które przyszły na świat w tym miesiącu wyróżniają się przedsiębiorczością i odwagą. Lubią też być w centrum uwagi i potrafią zrobić dobre wrażenie.

Grudniowe dzieci są zdolne i mają żyłkę technologiczną. Dzięki niej dobrze odnajdują się w zawodach, w których niezbędna jest wiedza, doświadczenie, ale również pewne wizjonerstwo. Chętnie zakładają własne firmy i zwykle prowadzenie ich wychodzi im niezwykle dobrze.

Kilka rzeczy, których większość z nas nie wie o... grudniu

1. Dwunasty i ostatni miesiąc roku - to się zgadza. Nie zgadza się natomiast nazwa - chociażby angielska, brzmiąca "December". "Decem-" to po łacinie przedrostek znaczący tyle co "dziesiąty", a zatem nie dwunasty, tylko dziesiąty miesiąc kalendarza rzymskiego, obowiązującego do 46 roku p.n.e. i obejmującego tylko dziesięć miesięcy. Kalendarz się zmienił, zmieniła się liczba miesięcy, ale nazwa miesiąca pozostała.

2. Polska nazwa grudzień ma z kolei pochodzić od rzeczownika "gruda", oznaczającego zamrożoną ziemię. Podobnie ostatni miesiąc roku określa się na Ukrainie ("hrudeń") czy na Litwie ("gruodis"). W dawnej Polsce używano też nazwy "prosień" lub "prosiniec", czyli wariantu, który utrwalił się w Czechach ("prosinec") i w Chorwacji ("prosinac").

3. Przesilenie zimowe, przypadające na 21 lub 22 grudnia, to wyjątkowa doba - z najdłuższą nocą i najkrótszym dniem w roku (na północnej półkuli). To oczywiście także początek astronomicznej zimy. Święto o niezwykle długiej tradycji - "odrodzenie się Słońca" świętowali i starożytni Rzymianie, i Persowie, Germanie czy Słowianie.

4. Niedostatki słońca sprawiają, że grudzień dla wielu ludzi jest dość depresyjny. W XVIII wieku niejaki Benjamin Franklin sugerował zajadanie się kapustą, cebulą oraz pieczonymi jabłkami i gruszkami w celu uniknięcia grudniowej melancholii i flegmy. Kto zdecyduje się zweryfikować metodę, niech da znać jak poszło! ;)

opracowała Karolina Dziecielska

KĄCIK ROZRYWKI

ROZWIĄZ REBUS.

Pokoloruj

Rozwiąż krzyżówkę!

U · IN ·

WALIZ

1. Wchodzi przez komin w czerwonym stroju.
2. Np. Rudolf.
3. Na niej bombki i łańcuchy.
4. Świecą na świątecznym drzewku.
5. Składamy sobie z okazji świąt.
6. Np. z kapustą i grzybami.
7. Na plecach Mikołaja, pełen podarków.

HASŁO:

Opracowała:
Wioleta Okowiak

KĄCIK ROZRYWKI

ROZWIĄŻ KRZYŻÓWKĘ

Poziomo

1. Wigilijna zupa z czerwonych buraków.
2. Napój z suszonych lub świeżych owoców.
3. Sucha trawa wkładana pod wigilijny obrus.
4. Składamy je sobie, dzieląc się opłatkiem.
5. Święty, który przynosi nam prezenty.
6. Uroczysta kolacja odbywająca się w wieczór poprzedzający Boże Narodzenie.

Pionowo

1. Miesiąc, w którym obchodzimy Boże Narodzenie.
2. Biały wypiek z mąki i wody, łamiemy się nim w Wigilię.
3. Ciągną sanie Świętego Mikołaja.
4. Ozdobiona bombkami, światełkami i tańcuchami.
5. Małe, czarne ziarenka, z których pieczemy pyszne świąteczne ciasto.
6. Buty z ostrzami do ślizgania po lodzie.

POKOLORUJ

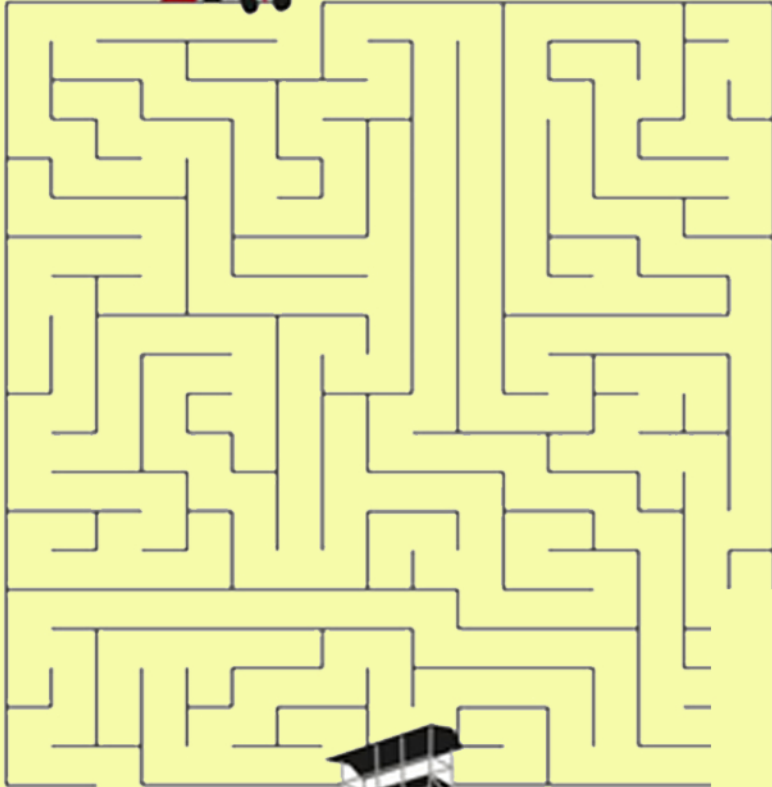
Opracowała:
Agnieszka Rzuczkowska

' BARBÓRKA ' KĄCIK ROZRYWKI

Pomóż **Waldkowi** odnaleźć wyjście z kopalni

Znajdź sześć różnic między obrazkami

opracował Mariusz Borsuk

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
im. Świętego Franciszka z Asyżu
w Nowym Mieście nad Pilicą
26-420 Nowe Miasto nad Pilicą
Plac O. H. Koźmińskiego 9
tel/fax. 48 674 10 38

W gazetce zostały wykorzystane obrazki
i gify ze stron internetowych

GRUDNIOWY
ZESPÓŁ REDAKCYJNY
Redaktor naczelna:
Karolina Dziecielska
Dziennikarze redakcyjni:
Agnieszka Rzuczkowska
Wioleta Okowiak
Mariusz Borsuk

Jesteśmy w sieci:
www.osw-franciszek.pl

